

ЕУ за развој статистике у Србији

Попис становништва, домаћинстава и станова 2022.

Србија као одредиште: Ко се досељава, а ко се враћа?

Весна Лукић, Институт друштвених наука
Сузана Ловић Обрадовић, Географски институт
“Јован Цвијић” САНУ

Уводна разматрања

- ❑ “брзе” и “споре” компоненте демографских промена (Billari, 2022).
- ❑ Према Вајту и Вудсу (White & Woods, 1980), пет кључних питања у фокусу истраживачког поља миграција су:
 - *Ко се пресељава?*
 - *Зашто се пресељава?*
 - *Какви су просторни и временски обрасци миграција?*
 - *Какав је утицај миграција на насеља, друштва и земље у које се мигранти досељавају?*
(миграције и развој; миграције и интеграција)
 - *Какав је утицај миграција на насеља, друштва и земље из којих се мигранти досељавају?*
(миграције и развој)

Циљна група проучавања и циљ студије

- ❑ Становништво досељено из иностранства у Републику Србију
- ❑ Циљ ове студије је да, на основу података Пописа 2022, узевши у обзир демографске, социо-економске и геополитичке аспекте међународних миграција, а у односу на циљну групу становништва, која је предмет проучавања, пружи одговоре на, према Вајту и Вудсу (White & Woods, 1980), три од пет кључних питања миграционих проучавања, а то су: *Ко се пресељава?*, *Зашто се пресељава?* и *Какви су просторни и временски обрасци миграција?*

Разматра се и: Какав је утицај становништва досељеног из иностранства на бројност, просторни размештај и структуре становништва Републике Србије?

Циљна група проучавања и циљ студије

- ❑ Зашто је важно познавање земље порекла, *бројности, просторног размештаја*, разлога досељења и структура становништва досељеног из иностранства?
- ❑ Стварање новог фонда знања и проширивање и проверавање постојећег фонда научних чињеница о имиграцији и повратној миграцији у Републику Србију основа је за подршку ефикасном креирању политика и мера у областима од значаја за имиграцију и повратну миграцију, те позитиван утицај ових миграција на демографски и социо-економски развој.
- ❑ Није свеједно да ли је у питању имиграција или повратна миграција из иностранства, те смо их стога и посматрали одвојено.

Методолошка објашњења

- ❑ **Контингент имиграната** у овој студији чине лица досељена из иностранства, која нису рођена у Републици Србији и која су живела/боравила ван Републике Србије непрекидно годину дана или дуже.
- ❑ **Контингент повратника из иностранства** чине лица досељена из иностранства, која су рођена у Републици Србији и која су живела/боравила ван Републике Србије непрекидно годину дана или дуже.
- ❑ **Домаћинства имиграната и повратника** дефинисана су као она у којима је барем један члан домаћинства имигрант односно повратник.

Методолошка објашњења

- ❑ **Имигранти:** укупно, бивше СФРЈ републике, пет држава из којих је досељен највећи број имиграната, друге стране државе и непознато.
- ❑ **Повратници:** укупно, бивше СФРЈ републике, пет држава из којих је највећи број повратника, друге стране државе и непознато.
- ❑ **Укупно становништво досељено из иностранства** = контингент имиграната + контингент повратника
- ❑ **Остало становништво** Републике Србије = становништво Републике Србије - становништво досељено из иностранства.
- ❑ Подаци су дисеминирани по: полу, старости, држави из које су се доселили/вратили.
- ❑ **Основни разлог имиграције/повратка:** посао, школовање, породични разлози (брак, формирање или спајање породице и др.), настањење, повратак након стицања пензије, принудно пресељење, друго и непознато.
- ❑ **Територијални ниво** анализе: држава, регион, град/општина

Налази ове студије кроз научно тумачење статистичких података Пописа 2022 пружају одговоре на следећа питања:

- Ко се досељава, а ко се враћа у Републику Србију из иностранства?
- Какви су просторни и временски обрасци имиграције и повратне миграције у Републици Србији?
- Који су то преовлађујући разлози за имиграцију, а који за повратак у Републику Србију, уопште и у зависности од старосно-полне структуре у време досељења, националности, степена школске спреме и водећих земаља полазишта?
- Какав је утицај лица досељених из иностранства на бројност, просторни размештај и структуре становништва Републике Србије?

Ко се досељава из иностранства, у светлу утицаја ових миграција на демографски и социо-економски развој и процеса (ре) интеграције становништва?

Попис 2022: **941 319** лица досељених из иностранства

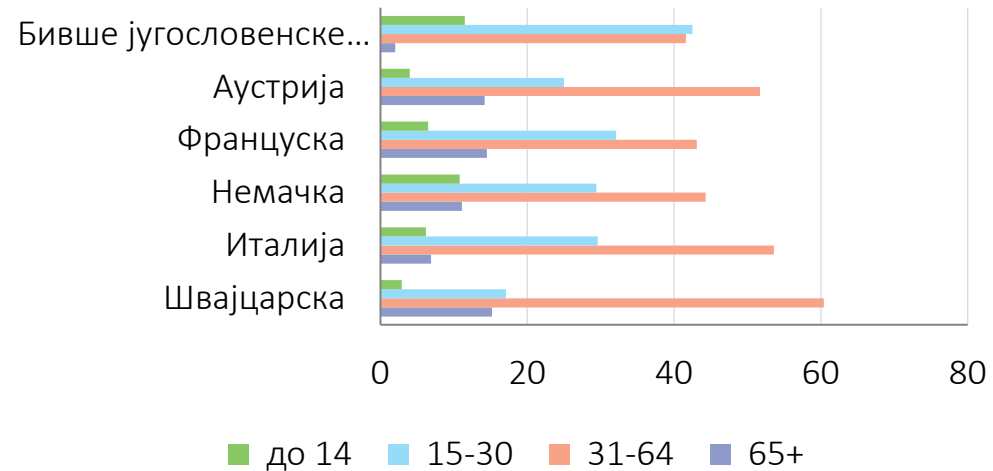
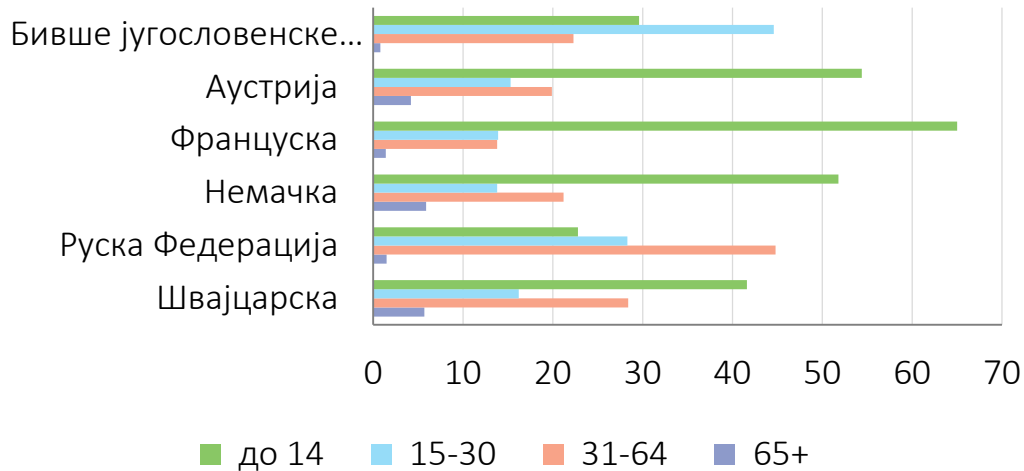
☐ **Имигранти: 646 888**

☐ **Повратници: 294 431**

Старост у време досељења/повратка

❑ Просечна старост имигранта у време досељења: 22,2 године

❑ Просечна старост повратника у време повратка: 36,7 година

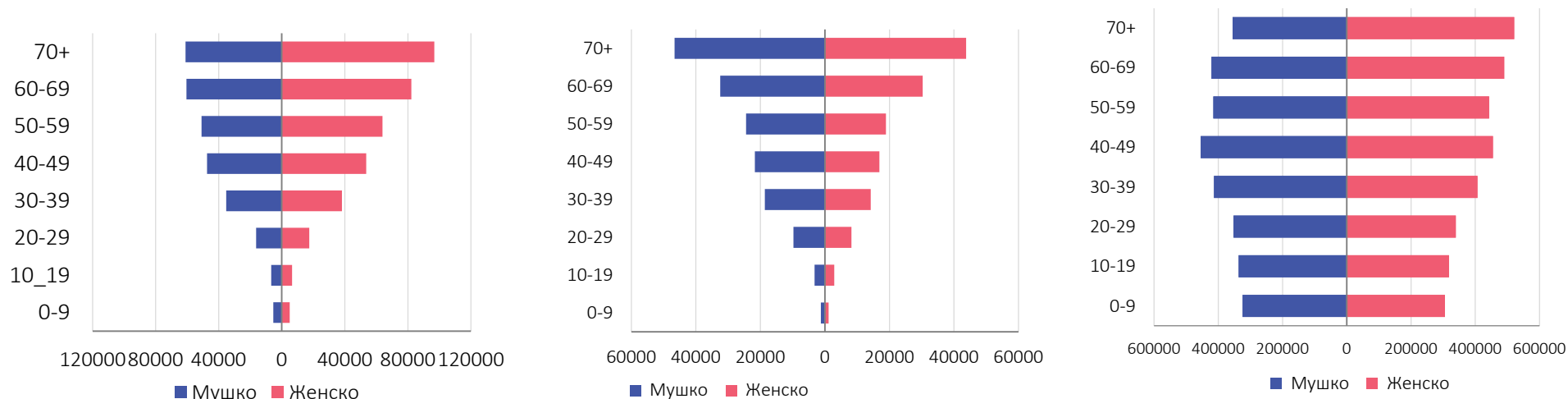

Графикон 1. Имигранти (изнад) и повратници (испод) у Републици Србији, према старости у време досељења и водећим земљама полазишта, Попис 2022. (%)

Структура имиграната и повратника по полу и старости – у моменту пописа

❑ **Старост:** Релативно неповољна старосна структура имиграната и повратника

Посматрано по десетогодишњим старосним групама, највећи удео међу имигрантима и повратницима има становништво старо 70 и више година, код осталог становништва Србије највећи удео има старосна група 40–49 година.

Графикон 2. Старосне пирамиде имиграната (лево) , повратника (средина) и осталог становништва Републике Србије (десно), Попис 2022

Структура имиграната и повратника по полу и старости – у моменту пописа

☐ **Старост:**

Лица стара 65 и више година су нешто заступљенија међу повратницима (43,4%), него међу имигрантима (35,9%).

Ниво региона: нису изражене разлике у погледу старосне структуре становништва досељеног из иностранства

☐ **Пол:** имиграција у Републику Србију је „преовлађујуће женска” (56,2%), а повратна миграција је „преовлађујуће мушка” (53,7%)

Повратници према старости, промене 2011–2022

❑ Повећање удела повратника старих 65 и више година

	2011	2022
Становништво старо 0–14 година	2,2	2,0 ↓
Радноспособно становништво (15–64 године)	67,7	55,6 ↓
Стари 65 и више година	30,1	42,4 ↑

Табела 1. Удео великих старосних група у укупном броју повратника 2011. и 2022.
(искључујући повратнике из бивших земаља СФРЈ)

Брачни статус имиграната и повратника – у моменту пописа

❑ Брачна заједница имиграната и повратника

	Имигранти	Повратници
Укупно	100	100
Неожењени/неудате	19,3	19,8
Ожењени/удате	57,5	54,5
Удовци/удовице	16,9	14,9
Разведени/разведене	6,0	10,7
Непознато	0,4	0,1

Табела 2. Брачна структура имиграната и повратника старих 15 и више година, Попис 2022

Пол

Мушкарци: виши удели неожењених

Жене: виши удели обудовелих

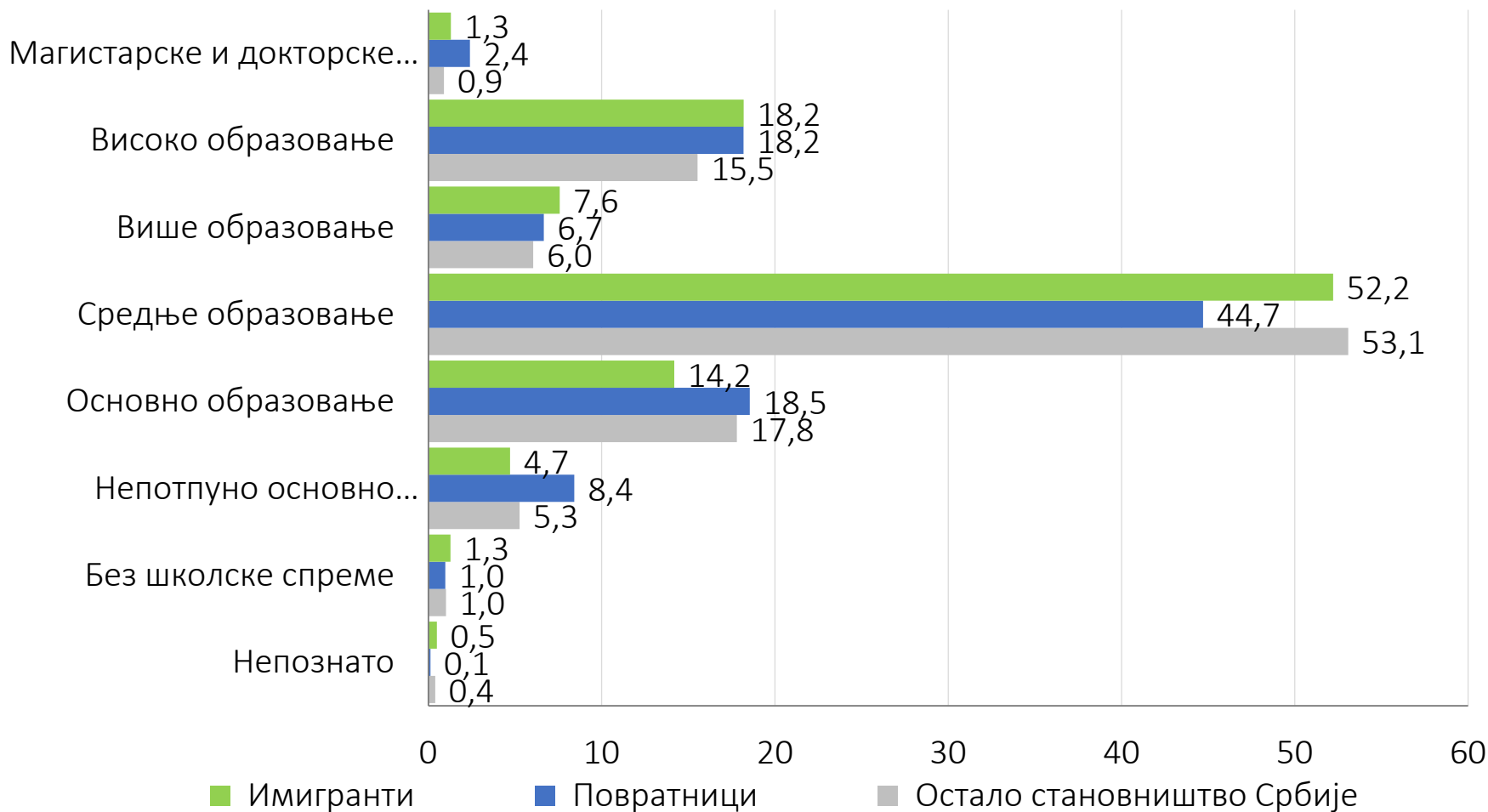
❑ Ванбрачна заједница имиграната и повратника

Повратници: 5,5%

Имигранти: 4,6%

Имигранти и повратници према школској спреми – у моменту пописа

□ Средње образовање: доминантан ниво образовања

Графикон 3. Имигранти, повратници и остало становништво Републике Србије
старо 15 и више година према школској спреми, Попис 2022 (%)

Имигранти и повратници према школској спреми – у моменту пописа

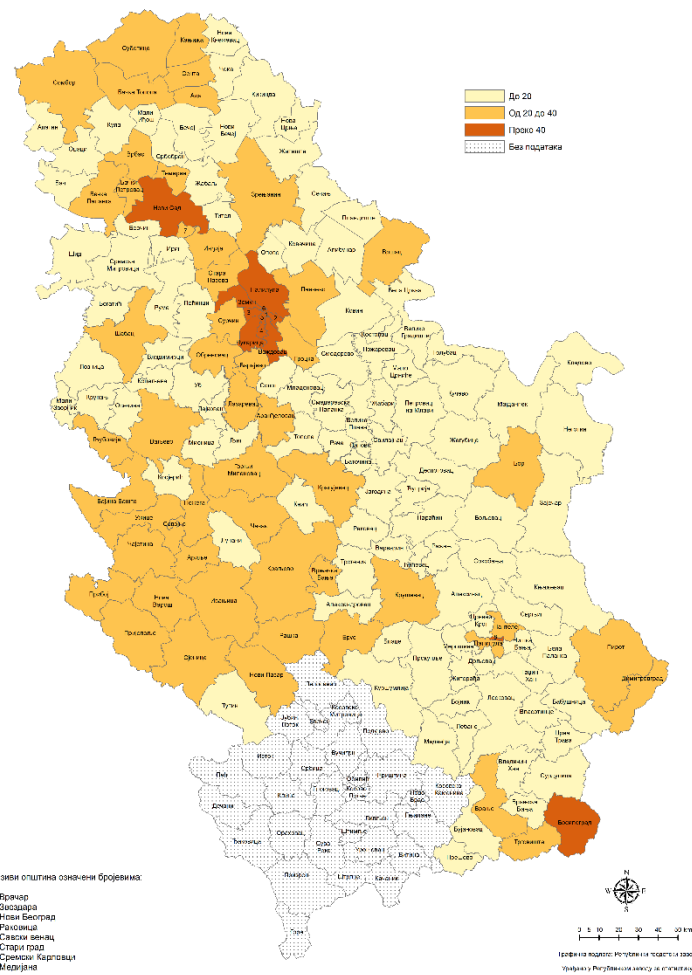
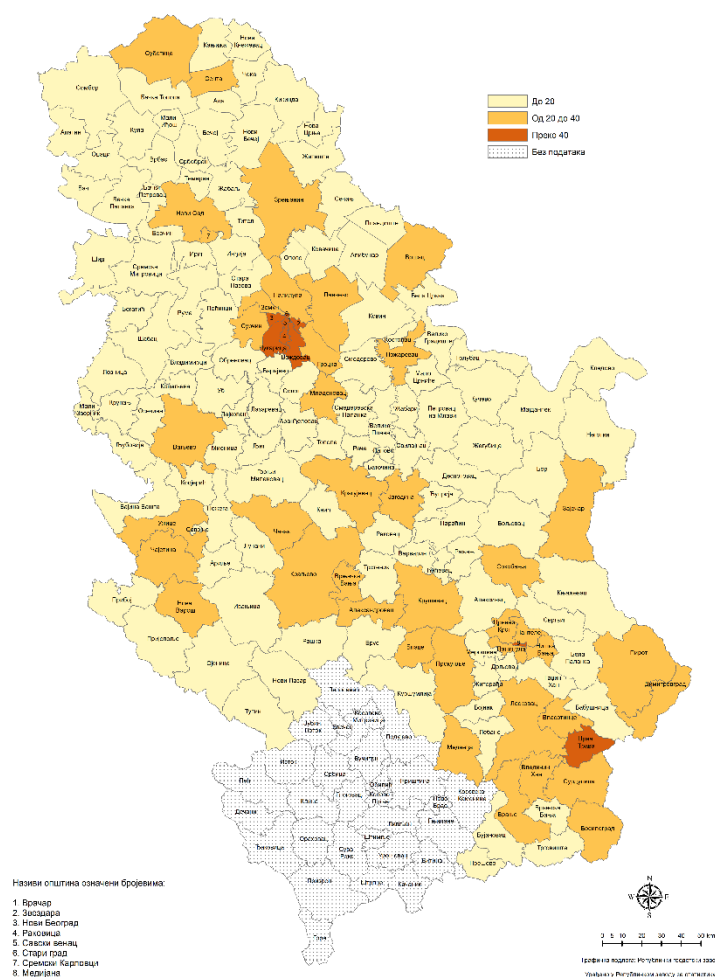
☐ Посматрано према старосним групама:

- Они који немају потпуно основно образовање и они који су завршили основну школу махом су **стари 65 и више година**.
- Имигранти и повратници са вишим нивоима образовања су старости **од 15 до 64 године** и припадају радноспособном контингенту.

☐ И имигранти и повратници са стеченим вишим степеном школске спреме гравитирају ка **Београдском региону**.

☐ Најповољнију образовну структуру имиграната и повратника имају градске општине Града Београда (Врачар, Стари град и Савски венац).

Имигранти и повратници према школској спреми – у моменту пописа

Карта 1. Удео имиграната (лево) и повратника (десно) старости 15–64 године са терцијарним образовањем у укупном броју имиграната/повратника исте старости по општинама/градовима, Попис 2022

Повратници према школској спреми, промене 2011-2022

	Школска спрема					
	укупно	без школске спреме и непотпуна основна школа	основна школа	средња школа	виша и висока	непознато
2011	100	18,6	22,4	39,8	18,9	0,3
2022	100	11,4 ↓	21,2 ↓	42,8 ↑	24,4 ↑	0,2 ↓

Табела 3. Повратници стари 15 и више година према школској спреми 2011. и 2022. године у %
(искључујући повратнике из бивших СФРЈ земаља)

(Ре)интеграција

- ❑ Области од значаја за (ре)интеграцију које можемо да сагледамо преко пописних података су стечено држављанство, - као основ за законску (ре)интеграцију, националност - као фактор социо-културне интеграције, те запосленост и положај на тржишту рада - као показатељи економске интеграције.
- Подаци о стеченом држављанству имиграната и повратника у Републику Србију, за водеће земље по бројности, показују да је реч у највећој мери о држављанима Републике Србије (75,3%), а затим држављанима са двојним држављанством (Републике Србије и друге државе).
- Удео лица са двојним држављанством је око једне трећине (32,4%) код имиграната, а само 11,9% код повратника у Србију. Такође, док особе са држављанством неке друге државе чине око 5% имиграната у Републици Србији, њихов удео у повратничкој популацији је занемарљив. То нам указује на постојање “стратегије повратка” држављана Републике Србије из иностранства, која подразумева задржавање држављанства Републике Србије или стицање двојног држављанства.
- У укупном становништву досељеном из иностранства (старости 15 и више година 2022.) преко 80% чине лица српске националности.

Економска обележја имиграната и повратника – у моменту пописа (економски активни/неактивни)

- ❑ Економска ре(интеграција) тежиште ставља на могућности запослења и предузетничке активности имиграната и повратних миграната, односно занимања која обављају.

Анализа удела основних контингената становништва према економској активности показује да више од половине чине неактивне особе, како код имиграната тако и код повратника из иностранства. Неповољан однос економски активних и неактивних израженији је код повратника у Републику Србију, где готово две трећине чини економски неактивно становништво.

	Република Србија	Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
Укупно	100	100	100	100	100	...
Економски активни имигранти	42,6	46,1	40,3	41,2	41,2	...
Економски неактивни имигранти	57,4	53,9	59,7	58,8	58,8	...
Укупно	100	100	100	100	100	...
Економски активни повратници	35,7	46,5	39,0	28,9	26,1	...
Економски неактивни повратници	64,3	53,5	61,0	71,1	73,9	...

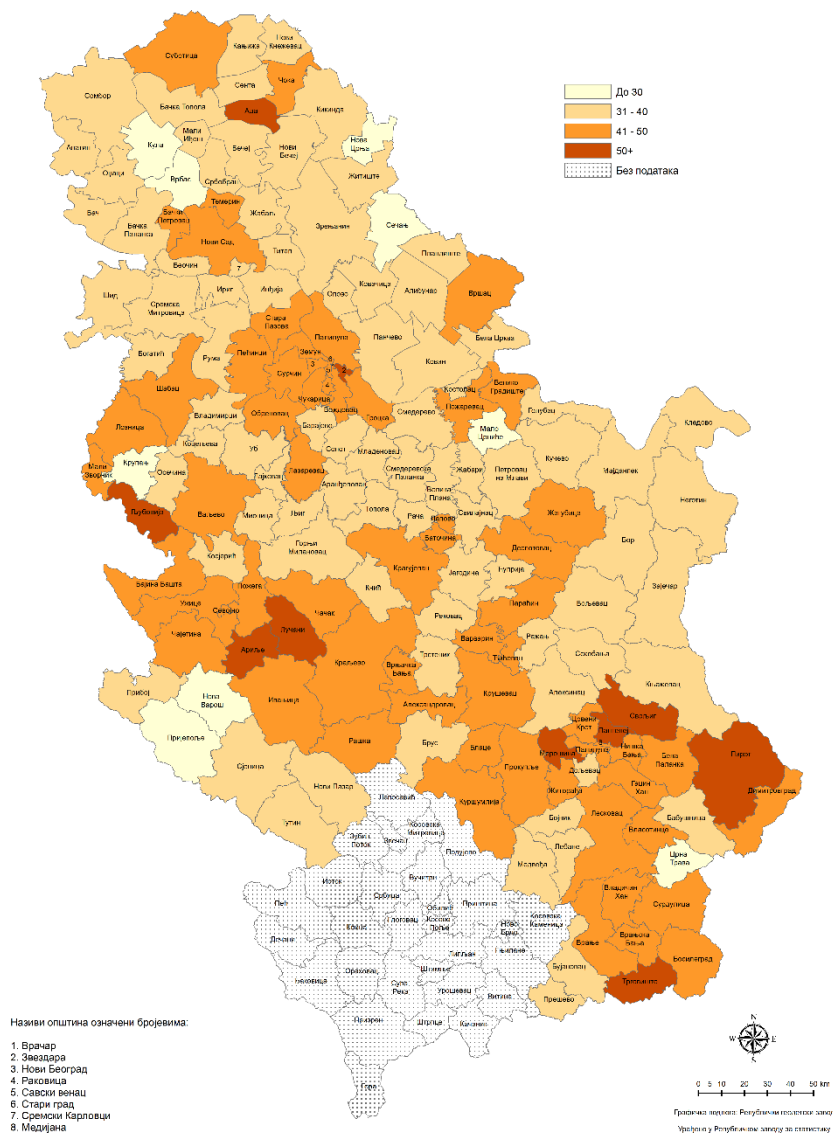
Табела 4. Имигранти и повратници у Републици Србији
према економској активности, Попис 2022 (%)

Економска обележја имиграната и повратника – у моменту пописа (економски активни)

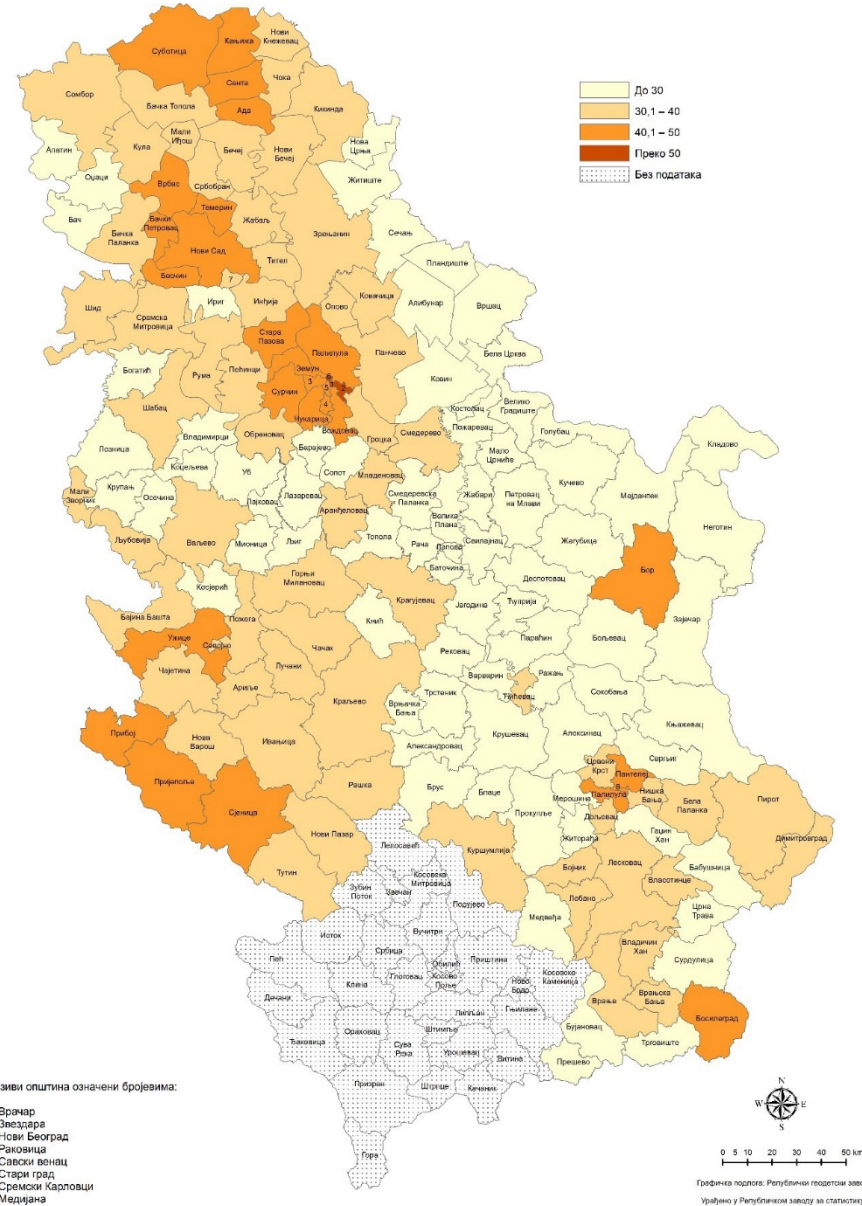
Највећи број економски активних лица досељених из иностранства обавља занимање (запослени), док је број оних који не обављају занимање (незапослени) знатно мањи, и њихов удео се креће од 12,0% за имигранте до 17,9% за повратнике у Републику Србију.

	Република Србија	Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
	%	%	%	%	%	
Имигранти						
Економски активни	100	100	100	100	100	...
Обављају занимање	88	91,3	88,6	80,5	80,8	...
Незапослени	12	8,7	11,4	19,5	19,2	...
Повратници						
Економски активни	100	100	100	100	100	...
Обављају занимање	82,1	88,9	82	76,6	73,2	...
Незапослени	17,9	11,1	18	23,4	26,8	...

Табела 5. Економски активни имигранти и повратници у Републици Србији, Попис 2022 (%)

Карта 2. Удео економски активних имиграната у укупном контингенту имиграната по општинама/градовима, Попис 2022. (%)

Карта 3. Удео економски активних повратника у укупном контингенту повратника по општинама/градовима, Попис 2022. (%)

Промене економске активности повратника 2011–2022

У међупописном периоду 2011–2022 удео економски неактивних у популацији повратника повећан је са 62,9% на 64,3%.

Посматрано на републичком нивоу, удео пензионера повећан је за око 2%, док је за око 2% смањен удео домаћица, као и удео ученика и студената.

	Укупно	Укупно
	2011	2022
Укупно	100%	100%
Активни	37,1	35,7
Неактивни 	62,9	64,3
Активни	100	100
Активни који обављају занимање	74,6	80,8
Незапослени	25,4	19,2
Неактивни	100	100
Деца млађа од 15 година	3,6	3,1
Ученици/студенти 	4,3	2,5
Пензионери 	66,2	68,6
Лица са приходима од имовине или инвестиција	1,1	0,9
Лица која обављају неплаћене кућне послове у свом домаћинству (домаћице) 	13,8	11,5
Остало и непознато	11,0	13,3

Табела 6. Повратници према економској активности
(без повратника из бивших југословенских република) Попис 2022

Економска обележја имиграната и повратника – у моменту пописа (занимања)

	Имигранти	Повратници
	%	%
Укупно	100	100
Руководиоци, функционери и законодавци	7,5	9,4
Стручњаци и уметници	23,7	28,2
Инжењери, стручни сарадници и техничари	12,9	12,7
Административни службеници	8,2	7,7
Услужна и трговачка занимања	16,4	11,9
Пољопривредници, шумари, рибари и сродни радници	1,3	2,2
Занатлије и сродни радници	10,8	11,1
Руковаоци машинама и постројењима, монтери и возачи	9,5	8,9
Једноставна занимања	7,7	5,7
Војна занимања	0,8	1,1
Непознато	1,1	1,2

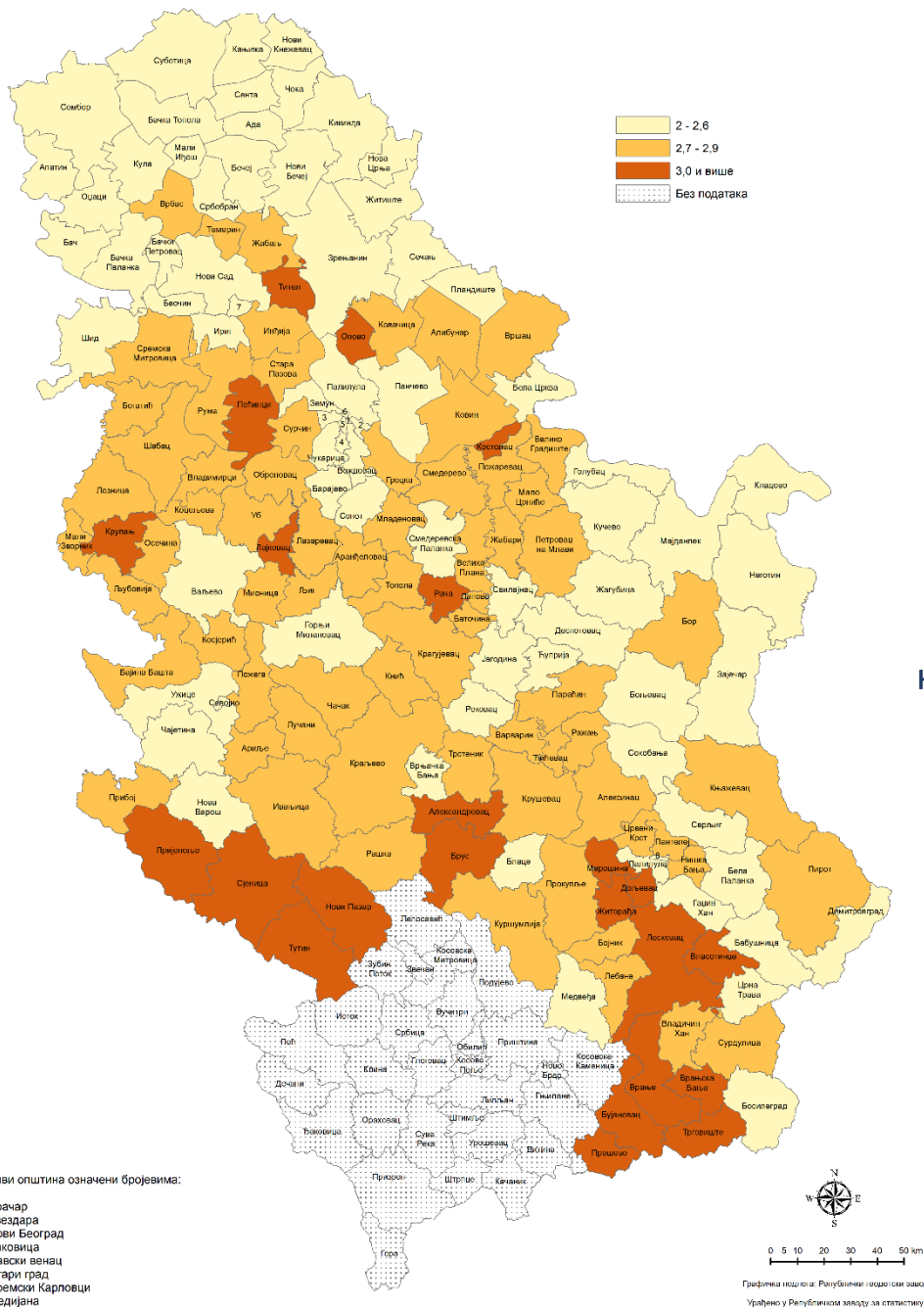
Табела 7. Економски активни имигранти и повратници који обављају занимање, према радном статусу, Попис 2022 (%)

Имигранти и повратници према статусу инвалидитета – у моменту пописа (двоструко рањива категорија становништва у процесу (ре)интеграције)

- ❑ У Републици Србији живи 51 636 имиграната са инвалидитетом или 8% укупне популације имиграната старих две године и више.
- ❑ Међу повратницима је 24 020 особа са инвалидитетом или 8,2% укупне популације повратника старих две године и више.

Домаћинства имиграната и повратника из иностранства – у моменту пописа

- ❑ Укупно је регистровано 664 672 домаћинства у којима је најмање један члан повратник или имигрант, од чега је у 75% носилац домаћинства био имигрант или повратник из иностранства.
- ❑ Домаћинства особа досељених из иностранства чине једну четвртину (25,7%) од укупног броја домаћинстава у Републици Србији. Посматрано на регионалном нивоу, у регионима Београда и Војводине ова домаћинства имају већи удео и чине по једну трећину укупног броја домаћинстава.
- ❑ Просечна величина овог домаћинства (2,6 чланова) незнатно је већа од просечне величине домаћинства осталог становништва на нивоу Републике Србије 2022. (2,5). У структури домаћинстава особа досељених из иностранства према броју чланова најзаступљенија су домаћинства са два члана, а затим самачка домаћинства.

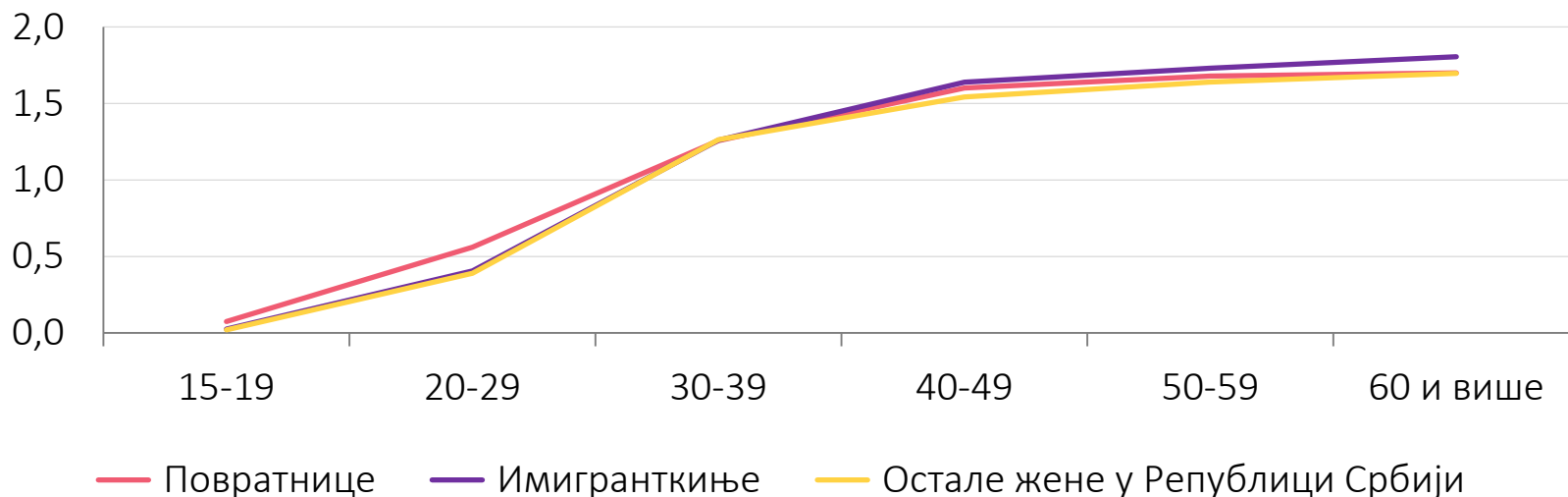

Карта 4. Просечан број чланова у домаћинствима у којима је најмање један члан повратник или имигрант, по општинама/градовима, Попис 2022

Демографски процеси у којима учествује становништво досељено из иностранства

Фертилитет

- ❑ Просечан број живорођене деце жена старих 15 и више година у популацији имигранткиња износи 1,63, у популацији повратница у Републику Србију 1,55, а код осталих жена у Републици Србији 1,32.

Графикон 4. Просечан број живорођене деце по старосним кохортама имигранткиња, повратница и осталих жена у Републици Србији, Попис 2022

- ❑ Скоро петина жена досељених из иностранства (17,5%) није учествовала у репродукцији становништва.

Миграциони процеси у којима учествује становништво досељено из иностранства

Унутрашње миграције

❑ За становништво досељено из иностранства, као и за остало становништво Републике Србије, градска насеља имају већу привлачност за насељавање од осталих.

Република Србија		Тип унутрашње миграције				
		из градског у остало насеље	из остало у градско насеље	из градског у градско насеље	из остало у остало насеље	непознато
Имигранти						
Укупно	100	26,9	18,3	40,2	12,3	2,3
Мушкарци	100	27,8	17,6	41,7	10,3	2,6
Жене	100	26,3	18,8	39,1	13,8	2
Повратници						
Укупно	100	13,5	30,4	34,2	20,4	1,5
Мушкарци	100	13,7	32,8	35,3	16,7	1,5
Жене	100	13,2	28,1	33,1	24,2	1,4

Табела 8. Имигранти и повратници у Републици Србији према типу насеља последњег пресељења, Попис 2022 (%)

Просторни и временски обрасци имиграције и повратне миграције

Општине/градске општине и градови у Републици Србији, по областима и регионима
Стање 1. јануара 2024. године

Имигранти – земље полазишта

- Бивше земље СФРЈ
(552 781; 85,5%)

Најбројнији су досељени из:
Босне и Херцеговине
(251 487; 45,5%) и
Хрватске (203 308; 36,8%)

Досељени из других земаља
(14,5%)

- Немачка (21 591; 3,3%)
- Руска Федерација (12 401;
1,9%)
- Аустрија (8 746; 1,4%)

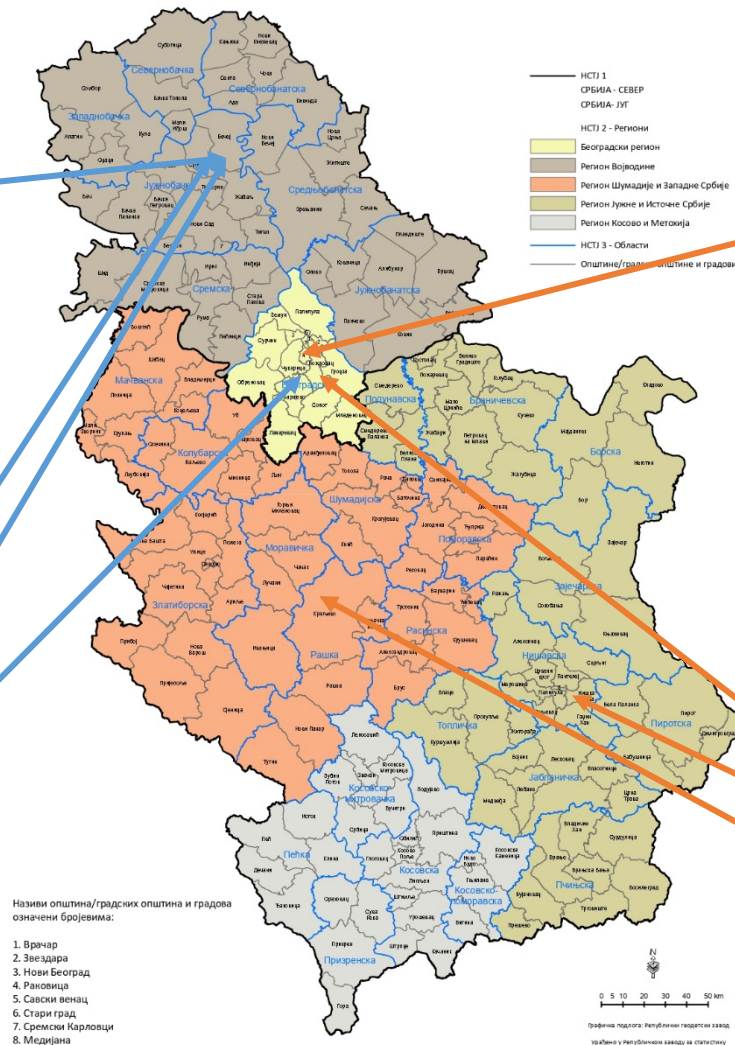
Повратници – земље повратка

- Бивше земље СФРЈ
(68 985; 23,4%)

Најбројнији су досељени из:
Босне и Херцеговине
(19 853; 28,8%) и
Хрватске (17 722; 25,7%)

Досељени из других земаља
(76,6%)

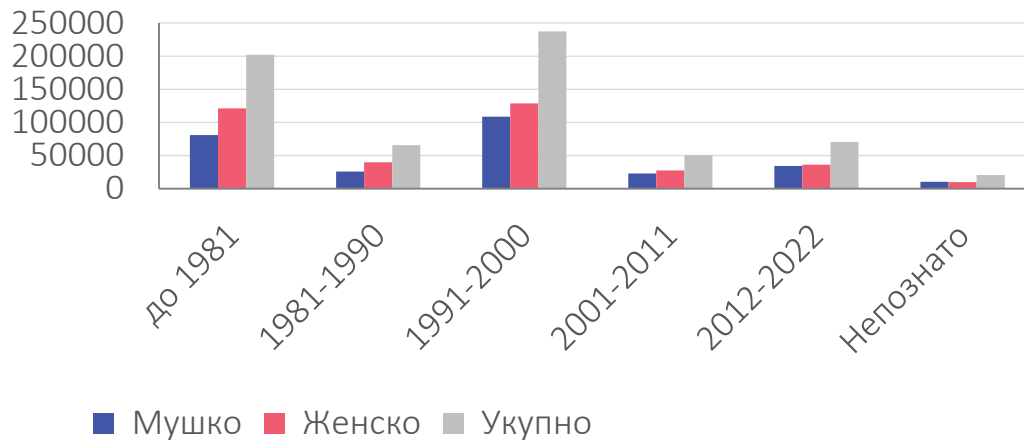
- Немачка (54 945; 18,7%)
- Аустрија (32 992; 11,2%)
- Швајцарска (20 370; 6,9%)

Просторни и временски обрасци имиграције и повратне миграције

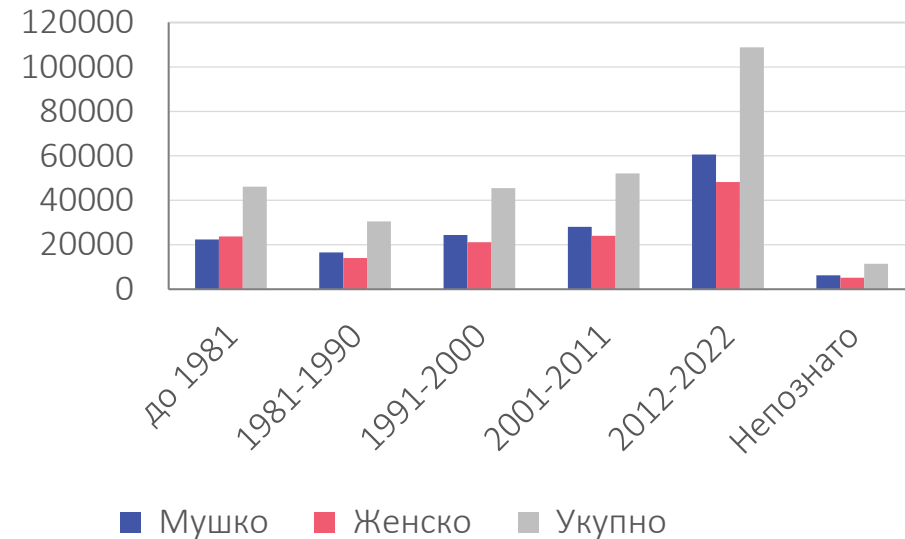
Временски обрасци

- ❑ Највећи број имиграната досељен у периоду 1991–2000 (237 271)
- ❑ Пол: У свим периодима преовладавају жене

Графикон 5. Имигранти према периоду имиграције и полу, Попис 2022

- ❑ Највећи број повратника, без обзира на пол, вратио се у Републику Србију у периоду 2011–2022

Графикон 6. Повратници према периоду повратка и полу, Попис 2022

Просторни и временски обрасци имиграције и повратне миграције

Временски обрасци

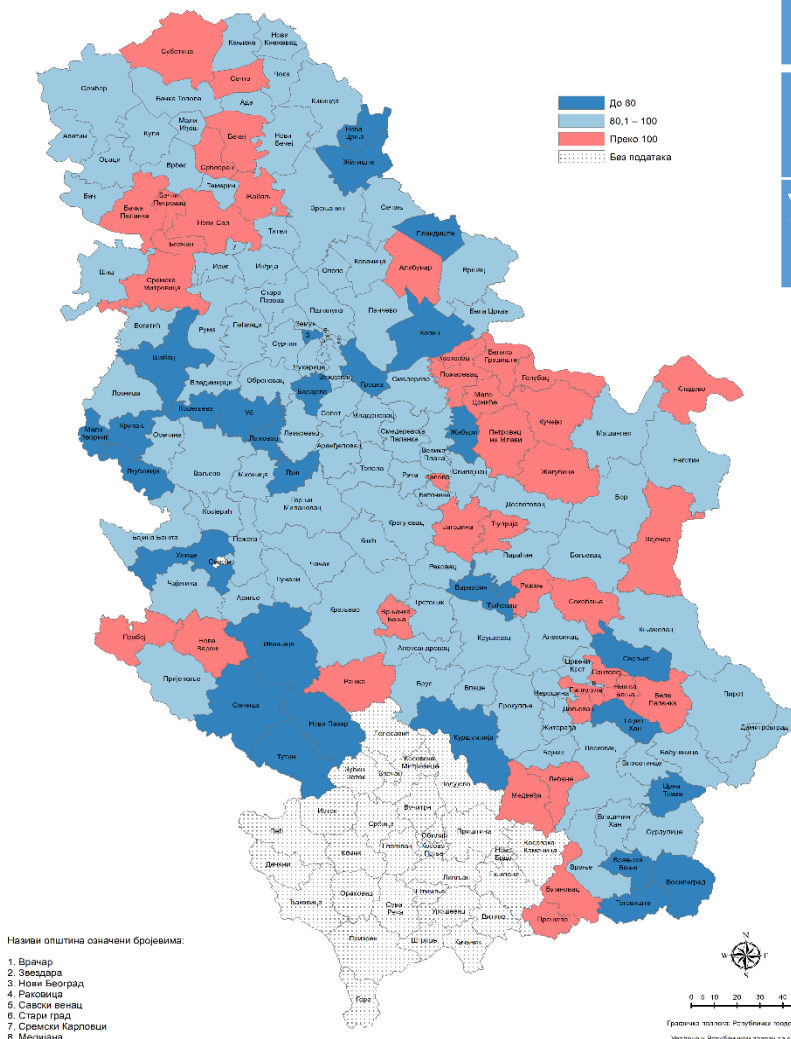
Дужина боравка у Србији након имиграције

- ❑ У структури имигрантске популације у Републици Србији, најбројнију групу чине они који у земљи **бораве дуже од 30 година** – 53,6% (досељени из бивших СФРЈ република, Аустрије, Француске, Немачке и Швајцарске)
- ❑ Код имиграната чија је дужина боравка годину дана, преовладавају мушкарци. Међутим, код имиграната који живе у Републици Србији више од 30 година, жене чине 59,4% укупне популације.

Дужина боравка у иностранству пре повратка у Србију

- ❑ Највећи број повратника у Републику Србију (40,4%) боравио је у иностранству **мање од четири године**.
- ❑ Анализа према полу показује да су мушкарци углавном краће боравили у иностранству пре него што су се вратили у Републику Србију, у поређењу са женама.

Динамика повратне миграције током времена

	2011	2022	Индекс промене
Без бивших СФРЈ република	234.932	225.446	91,4
Укључујући бивше СФРЈ републике	322.045	294.431	95,9

Табела 9. Индекс промене броја повратника 2022/2011

□ Индекс промене броја повратника 2022/2011 укључујући повратнике из бивших република СФРЈ

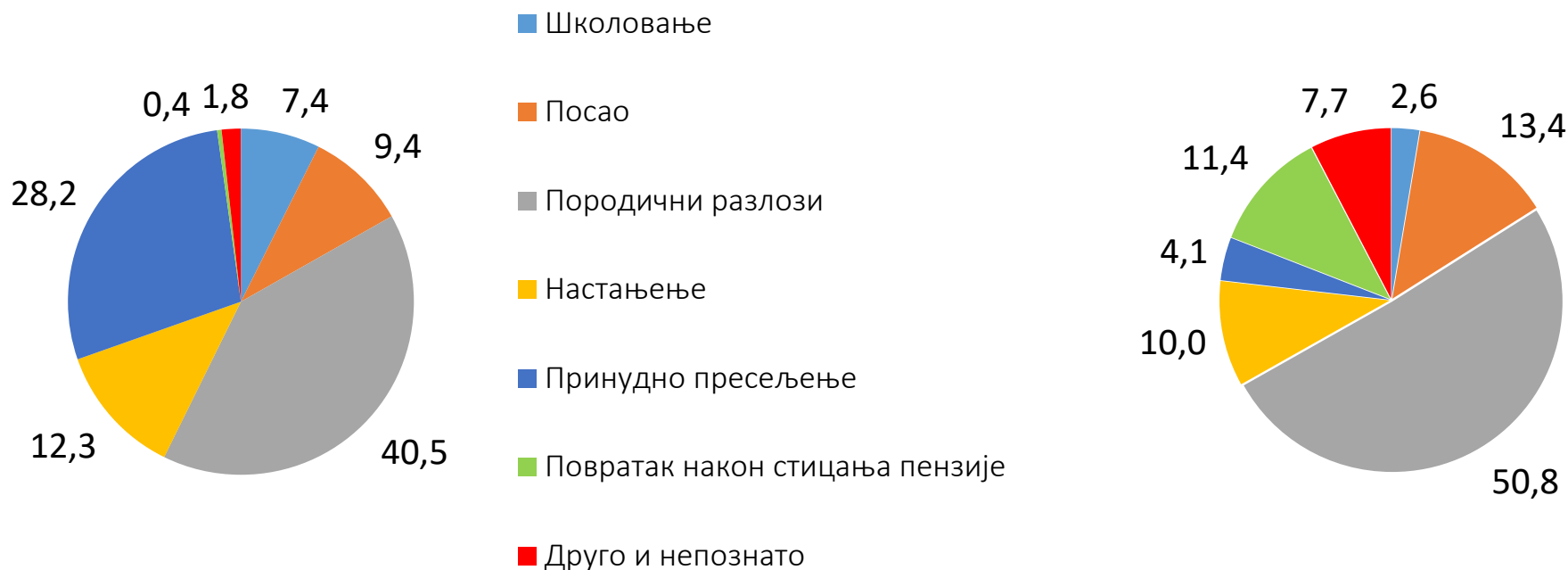
↑ 39 општина/градова (23,2%)

↓ 129 општина/градова (76,8%)

Карта 5. Индекс промене броја повратника на нивоу општина/градова, 2022/2011

Зашто - Разлози за имиграцију и повратак у Републику Србију

- Преовлађујући разлози имиграције и повратка становништва у Републику Србију су породични разлози (брак, формирање или спајање породице и други породични разлози).

Графикон 7. Имигранти (лево) и повратници (десно) у Републици Србији, према водећим разлозима за досељење, (%)

Разлози за имиграцију и повратак у Републику Србију

- ❑ Ако се посматрају различити периоди досељења, док су код повратника породични разлози преовлађујући за досељење у Републику Србију у свим посматраним периодима, код имиграната само у периоду деведесетих година прошлог века преовладава разлог „принудно пресељење”.
- ❑ Посматрано према полу, запажају се разлике у разлозима досељења у Републику Србију и код имигрантске популације и код популације повратника из иностранства, у погледу вишег удела разлога „посао” за мушкарце у односу на жене, и супротно вишег удела породичних разлога за миграцију код жена у односу на мушкарце, у свим периодима.

Разлози за имиграцију и повратак у Републику Србију (старост, националност)

- ❑ Укрштање података о старости у време повратка у Републику Србију и водећим земљама полазишта показује да највиши удео досељених у старости 65 и више година имају повратничке популације из Аустрије (14,2%) и Немачке (11,1%), традиционалних земаља дестинације емиграната из Републике Србије, и међу њима преовладава „повратак након стицања пензије”, као разлог за повратак у Републику Србију.
- ❑ Када је реч о млађој популацији, висок удео деце до 14 година старости (10,8%) досељене из породичних разлога код повратника из Немачке може се делом приписати повратку Рома по основу Споразума о реадмисији.
- ❑ Највиши релативан удео „принудног пресељења”, знатно виши од републичког просека (4,1%), запажен код популације Рома (8,7%). Високи удели (6,8%) разлога „повратак по основу споразума о реадмисији” за ромску популацију, у односу на друге националности, забележени су и на основу података Пописа 2011 (Станковић, 2014).

Разлози за имиграцију и повратак у Републику Србију (националност, образовање)

- ❑ Код припадника свих етничких заједница који су се доселили из иностранства/вратили у земљу до 2022. породични разлози су били на првом месту по висини релативног удела на републичком нивоу, осим код Влаха код којих преовладава повратак у земљу након стицања пензије.
- ❑ Са високим уделом високообразованих у укупној популацији старој 15 и више година истичу се Руси (64,8%); посао, Украјинци (30,4%), породични разлог, и они који су се изјаснили као Југословени (28,5%); породични разлог досељења.

Основни разлог за повратак, промене 2011–2022

Основни разлог за повратак

	укупно	посао	породични разлози	школовање	споразум о реадмисији	принудно пресељење	настањење	повратак након стицања пензије	остало
2011	100	14,6	59,4	3,7	0,5				21,8
2022	100	11,4	52,0	2,3		1,1	9,7	14,7	7,4

Табела 10. Повратници стари 15 и више година према разлозима за повратак 2011. и 2022. године у % (искључујући повратнике из бивших СФРЈ земаља)

Утицај становништва досељеног из иностранства на бројност и просторну дистрибуцију становништва Србије

- ❑ Попис 2022: **941 319** лица досељених из иностранства
(14,2% становништва Републике Србије)

- ❑ **Имигранти: 646 888**
(9,7%) становништва Републике Србије

- ❑ **Градска насеља и Регион Војводине** vs остала насеља и Регион Јужне и Источне Србије

- ❑ Ниво општине/града (Карта 1)

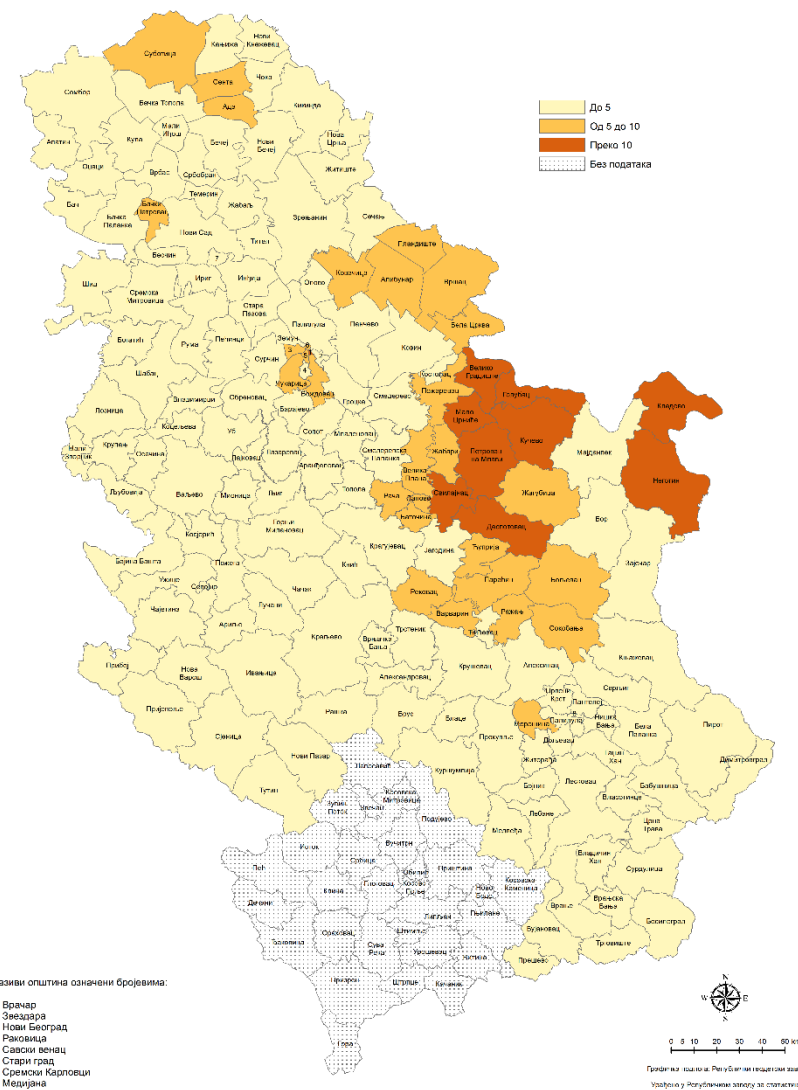
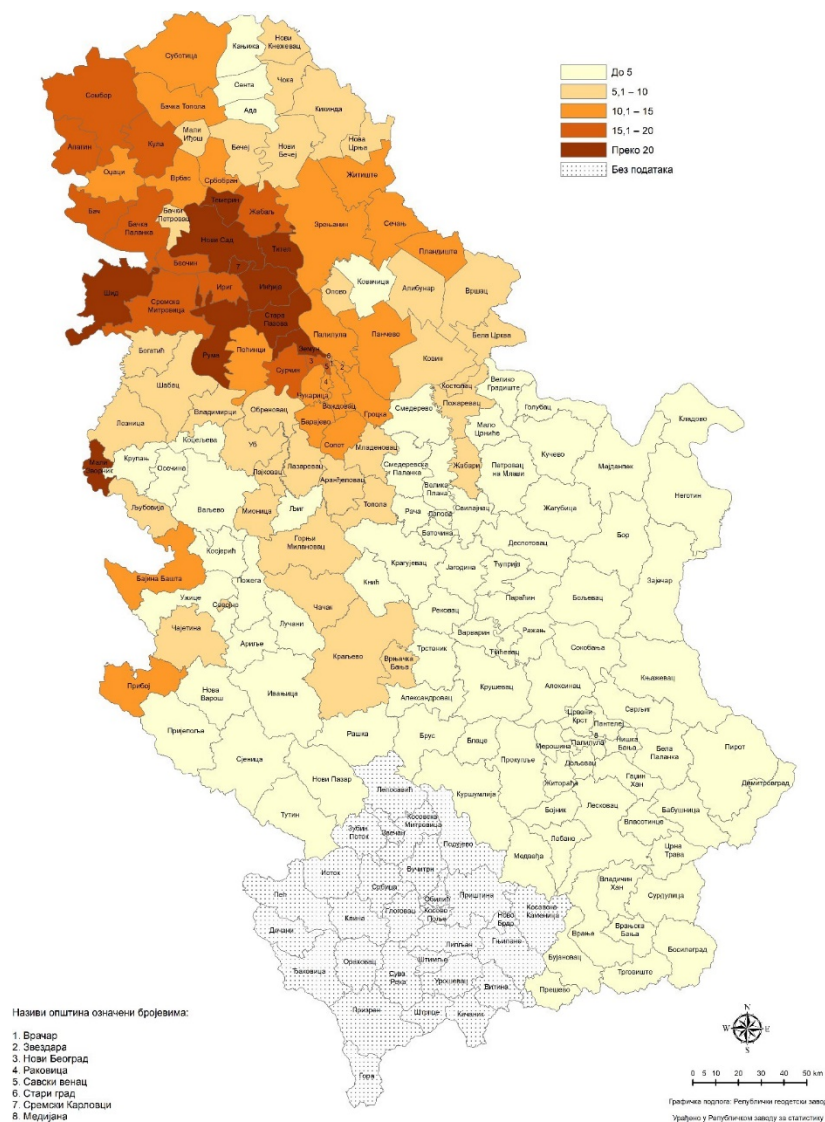
- Релативни бројеви **Шид (27,9%), Инђија (26,8%), Сремски Карловци (25,7%)**

- ❑ **Повратници: 294 431**
(4,4%) становништва Републике Србије

- ❑ **Градска насеља и Београдски регион** vs остала насеља и Регион Јужне и Источне Србије

- ❑ Ниво општине/града (укључујући повратнике из бивших република СФРЈ) (Карта 1)

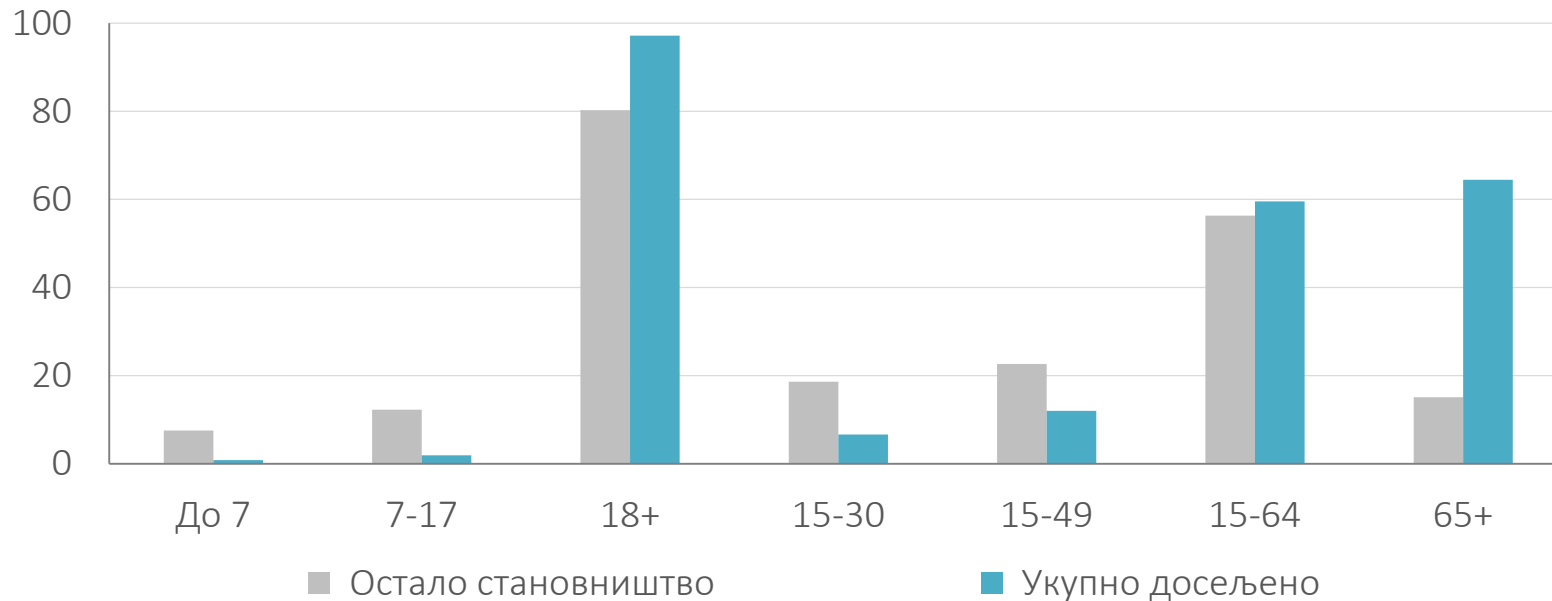
- ⁵ - Релативни бројеви (Карта 1)
Мало Црниће (18,2%), Петровац на Млави (14,6%), Голубац (14,7%)

Карта 6. Учешће имиграната (лево) и повратника (десно) у укупном становништву општине/града, Попис 2022

Утицај становништва досељеног из иностранства на структуре становништва Србије

- Највећи утицај становништва досељеног из иностранства је у контингентима 18+ и 65+, у којима имају више учешће у односу на остало становништво

Графикон 8. Основни старосни контингенти становништва досељеног из иностранства и осталог становништва Републике Србије, Попис 2022. (%)

Утицај становништва досељеног из иностранства на структуре становништва Србије

☐ Брачни статус

Удео лица која никада нису била у браку нижи је код становништва досељеног из иностранства, тако да би без досељених удео овог контингента у укупном становништву Србије био виши.

☐ Школска спрема

У структури становништва досељеног из иностранства према образовању, виши је удео оних без школске спреме и са непотпуним основним образовањем, али и са вишим и високим образовањем, и завршеним магистарским и докторским студијама, што утиче на повећање удела истих образовних категорија у укупном становништву Србије.

Нешто виши удео високообразованих код досељених из иностранства (26,9%) него код осталог становништва (22,3%) може имати дугорочне позитивне ефекте на људски капитал Републике Србије, а може позитивно утицати и на друштвено-економски развој.

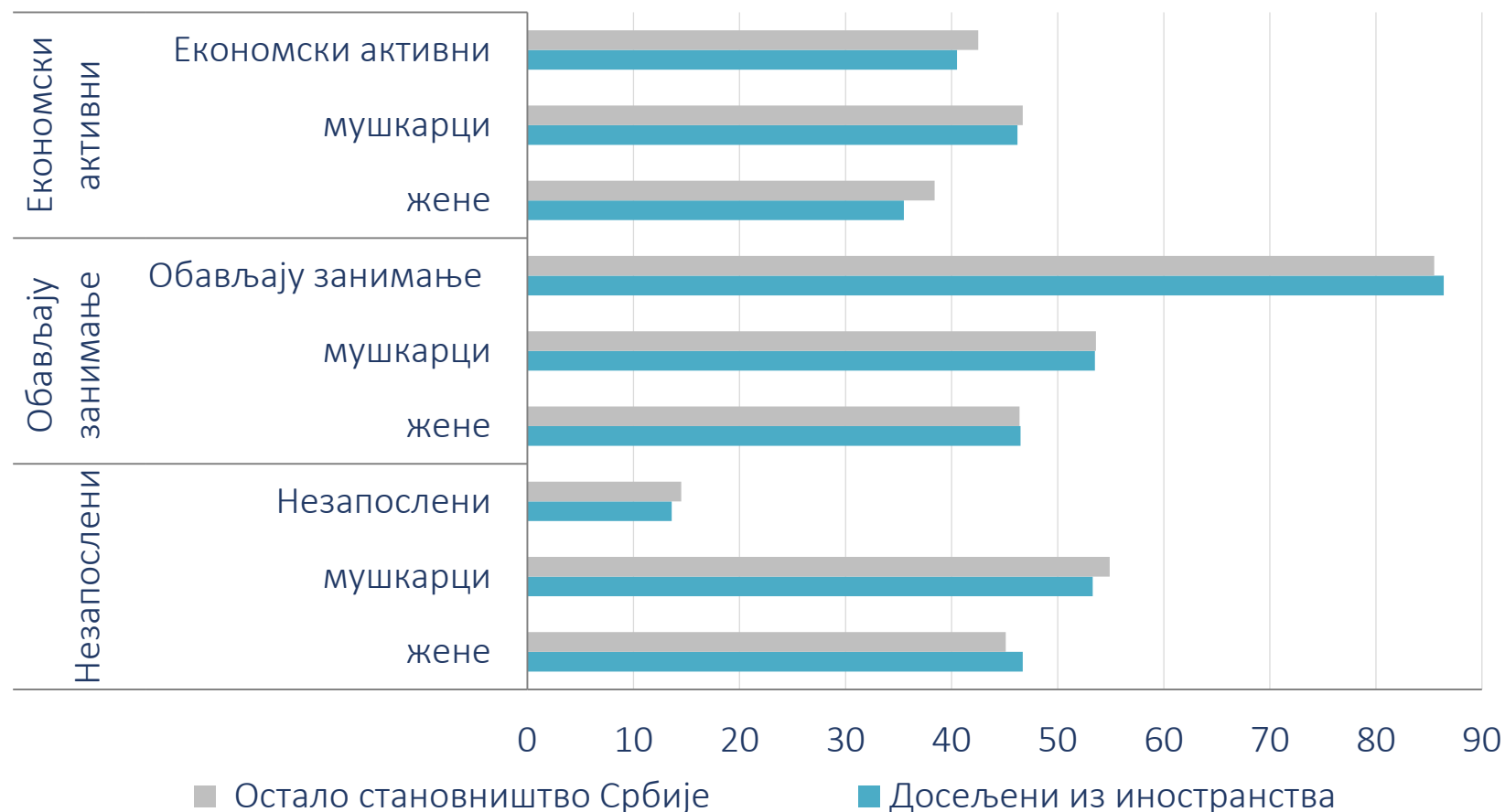
Утицај становништва досељеног из иностранства на структуре становништва Србије

□ Економска активност

Као и код осталог становништва Републике Србије, више од половине становништва досељеног из иностранства су економски неактивне особе, како код имиграната, тако и код повратника из иностранства.

Ако се посматрају економски неактивни, особе досељене из иностранства које су у пензији чине скоро једну четвртину укупног броја пензионера у Републици Србији (23,7%), док је удео деце млађе од 15 година, ученика и студената мали (2,9%).

Утицај становништва досељеног из иностранства на структуре становништва Србије

Графикон 9. Економски активно запослено и незапослено становништво досељено из иностранства и остало становништво Републике Србије према полу, Попис 2022. (%)

Утицај становништва досељеног из иностранства на структуре становништва Србије

❑ Занимања

Досељени из иностранства су више заступљени у занимањима као што су руководиоци, функционери и законодавци, стручњаци и уметници и војна лица, у поређењу са осталим становништвом Србије. У том смислу, становништво досељено из иностранства утиче на повећање удела становништва које се бави наведеним занимањима у укупном становништву Републике Србије.

Досељено из иностранства		Остало становништво
Руководиоци, функционери и законодавци	8,0	5,1
Стручњаци и уметници	24,9	20,7
Инжењери, стручни сарадници и техничари	12,9	14,5
Административни службеници	8,1	8,8
Услужна и трговачка занимања	15,2	16,3
Пољопривредници, шумари, рибари и сродни радници	1,5	2,8
Занатлије и сродни радници	10,9	11,8
Руковаоци машинама и постројењима, монтери и возачи	9,4	11,0
Једноставна занимања	7,2	7,4
Војна занимања	0,9	0,8
Непознато	1,2	0,8

Табела 11. Економски активно становништво досељено из иностранства и остало становништво Републике Србије које обавља занимање, према занимању, Попис 2022. (%)

Утицај становништва досељеног из иностранства на структуре становништва Србије

- ❑ Посебну пажњу у анализи економски активног становништва које обавља занимање према радном статусу завређују послодавци и они који самостално обављају делатност (предузетници), који руководе сопственим послом, а имајући у виду значај предузетништва за економски и друштвени развој.
- У поређењу са осталим становништвом Србије, досељени из иностранства су у нешто већој мери послодавци који запошљавају и друга лица (2,9% према 4,6%), или самостално обављају делатност (5,4% према 7,5%).
- Образовна структура послодаваца досељених из иностранства повољнија је у односу на остале послодавце (удео послодаваца са високим образовањем: 34,4% према 26,3%).
- Становништво досељено из иностранства чини 19,8% послодаваца у Републици Србији, и то највише у Београдском региону и Региону Војводине.

Утицај становништва досељеног из иностранства на структуре становништва и домаћинства Србије

☐ Инвалидитет

Виши удео особа са инвалидитетом у популацији становништва досељеног из иностранства (8%), у односу на остало становништво (5%), утиче на повећање удела овог контингента у укупном становништву Републике Србије.

☐ Домаћинства

Без домаћинстава у којима је најмање један члан повратник или имигрант удео самачких домаћинстава у укупном броју домаћинстава Републике Србије био би већи за 2%.

Утицај становништва досељеног из иностранства на демографске и миграционе процесе у Србији

☐ Фертилитет

Просечан број живорођене деце нешто је виши (за 0,27) код жена досељених из иностранства, у односу на друге жене.

☐ Унутрашње миграције

Становништво досељено из иностранства, учешћем у унутрашњим миграцијама које прате унутрашње миграционе обрасце осталог становништва, доприноси већ израженој концентрацији становништва Републике Србије у градским насељима.

На основу детаљне анализе, у закључном делу ове студије креирани су:

- ❑ Социо-демографски профил имигранта у Републици Србији 2022,
- ❑ Социо-демографски профил повратника из иностранства у Републици Србији 2022,
- ❑ Социо-демографски профил имигранта и повратника у Републици Србији, према водећим државама полазишта 2022, и
- ❑ Геодемографски профил имигранта и повратника у Републици Србији 2022.

Социо-демографски профил имигранта у Србији

Профил имигранта

- Пол: женски
- Старост: 60+ година
- Брачни статус: у браку
- образовање: средња школа
- Регион: Војводина (градско насеље)
- Период досељавања: 1991–2000
- Време проведено у Србији: 30+ година
- Економски статус: пензионерка
- Разлог имиграције: принудно пресељење
- Држава полазишта: бивше републике СФРЈ

Профил имигранта досељеног из Немачке

- Пол: женски
- Старост: 40–49 година
- Брачни статус: у браку
- образовање: средња школа
- Регион: Војводина
- Период досељавања: пре 1981.
- Време проведено у Србији: 30+ година
- Економски статус: пензионерка
- Разлог имиграције: породични разлози
- Досељена као дете

Социо-демографски профил повратника у Србију

Профил повратника

- Пол: мушки
- Старост: 70+ година
- Брачни статус: у браку
- образовање: средња школа
- Регион: Јужна и Источна Србија (градско насеље)
- Период повратка: 2011–2022
- Време проведено у иностранству пре повратка: мање од 4 године
- Економски статус: пензионер
- Разлог повратка: породични разлози
- Претходна држава боравка: Немачка

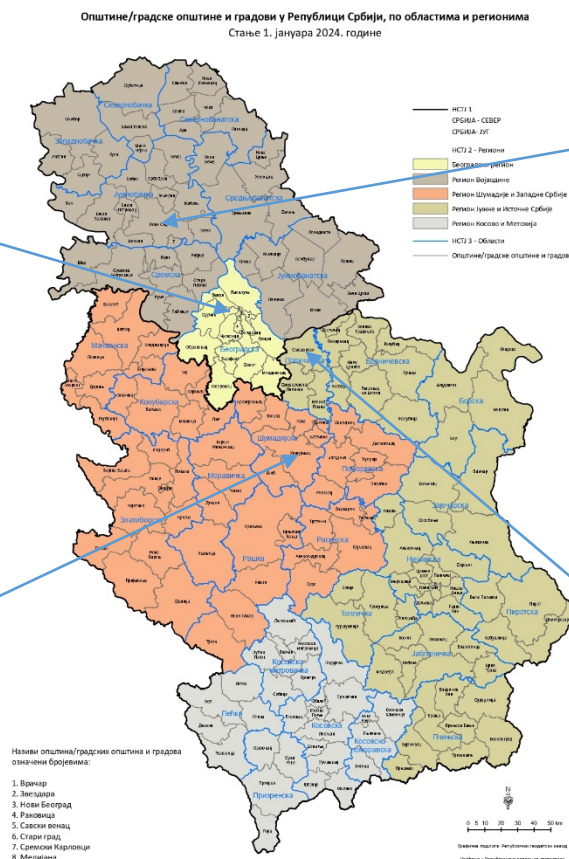
Профил повратника из Немачке

- Пол: мушки
- Старост: 70+ година
- Брачни статус: у браку
- образовање: средња школа
- Регион: Војводина
- Период повратка: до 1981.
- Време проведено у Немачкој пре повратка: мање од 4 године
- Економски статус: незапослен
- Разлог повратка: породични разлози

Геодемографски профил имигранта у Србији

 Пол: женски
 Старост: 70+ година
 Образовање: средња школа
 Брачни статус: у браку
 Економски статус: пензионерка
 Држава полазишта: бивше републике СФРЈ
 Општина: Нови Београд

 Пол: женски
 Старост: 60–69 година
 Образовање: средња школа
 Брачни статус: у браку
 Економски статус: пензионерка
 Држава полазишта: бивше републике СФРЈ
 Град: Крагујевац (градско насеље)

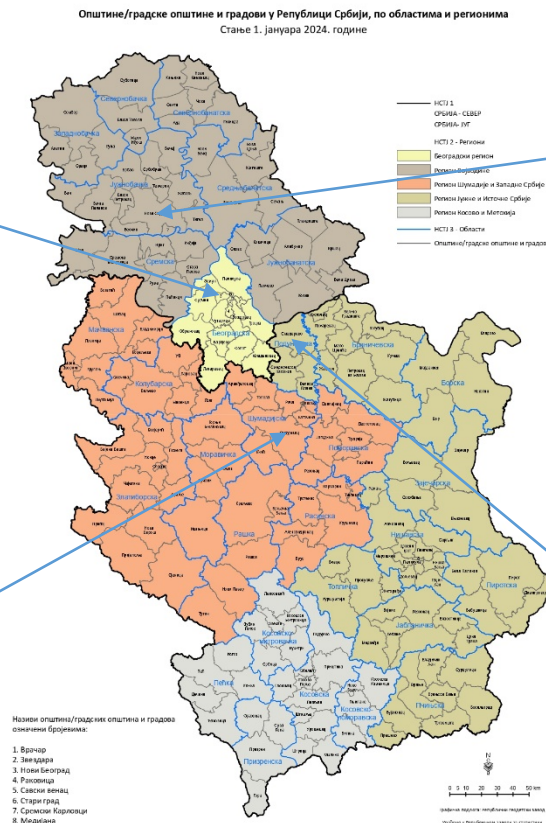
 Пол: женски
 Старост: 70+ година
 Образовање: средња школа
 Брачни статус: у браку
 Економски статус: пензионерка
 Држава полазишта: бивше републике СФРЈ
 Град: Нови Сад

 Пол: женски
 Старост: 60–69 година
 Образовање: средња школа
 Брачни статус: у браку
 Економски статус: пензионерка
 Држава полазишта: бивше републике СФРЈ
 Град: Смедерево (градско насеље)

Геодемографски профил повратника у Србију

 Пол: мушки
 Старост: 70+ година
образовање: средња школа
 Брачни статус: у браку
 Економски статус:
пензионер
 Држава повратка: Немачка
 Општина: Нови Београд

 Пол: мушки
 Старост: 70+ година
образовање: средња школа
 Брачни статус: у браку
 Економски статус:
пензионер
 Држава повратка: Немачка
 Град: Крагујевац (насеље
типа „остало“)

 Пол: мушки
 Старост: 70+ година
образовање: средња школа
 Брачни статус: у браку
 Економски статус:
пензионер
 Држава повратка: Немачка
 Град: Нови Сад

 Пол: мушки
 Старост: 70+ година
образовање: средња школа
 Брачни статус: у браку
 Економски статус:
пензионер
 Држава повратка: Аустрија
 Град: Смедерево (насеље
типа „остало“)